

rının olup olmadığını çeşitli edebiyatçıların bakış açısıyla inceleyen bir dosyaydı yayımlanan. **Bataille**'in hikâyesi ise aykırı edebiyatın başyapıtlarından biri olarak kabul ediliyor. Pornografinin erotizmden çok ölüme olan bağlantısı söz konusu bu kitapta. Bir hiçlik duygusu içinde veriliyor bütün olaylar. Okurda haz duygusu yaratılmaktan çok öte, ölüme işaret eden bir hiçlik bu. **Bataille**'in önsözü, bir eserin oluşumunun ne-

rolere kadar uzandığını göstermesi bakımından hayli ilginç ipuçları taşıyor. Bir cinsel fantazi gibi hikâyede kullanılan işemek gibi bazı eylemlerin nasıl da yazarın geçmişinde kanayan bir yara gibi var olduğunu görüyoruz. Kötürüm bir babanın hiç de istenmeyen hareketi aslında o. Ya göz ve yumurta metaforuna ne demeli? Onlar da yine aynı zamanda

kör olan babasının işerken gözlerinin aldığı halin uzantıları. Romanda anlatılan hikâye, genç bir kızla erkeğin ilk cinsel deneyimleri ve bunu uç noktalara, başkalarını da aralarına alarak gerçekleştirdikleri fantazilere dönüştürmelerini konu alıyor. **Bataille** ölümcül cinsellik oyunuyla kutsal olan her şeye bir savaş açıyor. Papazla gerçekleştirilen sevişme seansı bunun en belirgin göstergesi. Gelelim kitabın pornografik olup olmadığı yönündeki tartışmaya: **Susan Sontag**'ın kaleme aldığı ve kitabın başına konulan yazısı bu konuya alabildiğine açıklık getiriyor. **Sontag**, Batı'da ve Amerika'da yapılan pornografik tartışmalarının tahlilini 'Gözün Hikâyesi'nin üzerinden yaparken ayrıntılı bir tarihçeyi de sunuyor okura. Yine bu eser için **Roland Barthes**'in yazdığı metin de **Bataille**'in kullandığı göz metaforunun neleri işaret ettiğini açıklıyor.

Bu metinler kitabın başında yer alıyor. Bizim tavsiyemiz kitabı tersine okumanız. yani önce hikâyeyi, sonra da onun üzerine yazılan metinleri okumanız yönünde.

İhsan Yılmaz

TAM EKCRAN

Jean Baudrillard

Çev. Bahadır Gülmez
Yapı Kredi Yayınları

Günümüzün önde gelen sosyolog ve felsefecileri arasında kabul edilen Fransız yazar **Jean Baudrillard** yaşadığımız çağı sorgulayan metinlerini biraraya getirmiş 'Tam Ekran'

da. 1987 ile 1997 yılları arasında kaleme alınmış bu metinlerde artık yaşamımıza daha fazla etki eden sanal dünyanın gerçekliğini tartışmaya açıyor. Buna tartışmaya açmaktan çok sanallığın perdesini kaldırıyor demek daha doğru olur. Çağımızın yeni bir şiddeti doğurduğunu söylüyor **Baudrillard**. O da "etten kemikten arınmış olan bir şiddet olan nefret". İkel çağlarda kanlı canlı olan şiddet sanallaştıkça kolay görünür ve kabul edilir hale getiriliyor. Ekranlarda her gün empoze edilen şiddet bu da. Deli dana hastalığından uyuturucuya, soykırımdan küreselleşmeye, yolsuzluklardan klonlamaya kadar gündemimizi oluşturan bir çok konuya değiniyor **Baudrillard**. Gözünüzdeki sis perdesini kaldıracak bir kitap.

İhsan Yılmaz

MENÂKIB-I MEVLÂNA

Lokmanî Dede

Haz Halil Ersoylu

Atatürk K.D.T.Y.K.Türk Dil Kurumu Yayınları

Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış eserlerin günümüz Türkçesi'ne kazandırılması Edebiyat Fakültelerindeki öğretim görevlilerimizin, yani alanının uzman kişilerinin üzerine düşen bir görev. Kültürün devamlılığı için yapılması gereken ancak uzmanların üstlenebileceği bu çalışmalar sayesinde onlarla ilişki kurabilir, kültürümüzün geniş ufuklarını keşfedebiliriz. Eski Anadolu Türkçesi alanında uz-

manlaşmış profesörlerimizden **Halil Ersoylu** böyle bir çalışmayı tamamlayarak yayınladı: 'Menâkib-i Mevlâna'. Daha önce 'Kız Destanı' ve 'Cem Sultan'ın Türkçe Divanı' adlı eserleri yayımlanan Ersoylu, yalnız edebiyatımızın değil, düşünce dünyamızın da en önemli adlarından biri olan Mevlâna ile ilgili 'Menâkib'leri (Arapça övünülecek güzel iş anlamında 'menkabe'den gelen bu tür, velilerin, tasavvuf büyüklerinin hayatlarını, kerametlerini, yaptıkları işleri anlatan küçük hikâyelerden oluşur) derleyen bu kitabı titiz bir çalışmayla dilimize kazandırmış. **Lokmanî Dede** tarafından yazılarak **Sultan Beyazıt'a** takdim edilen 'Menâkib-i Mevlâna'yı yalnız günümüz Türkçesine aktarmakla kalmamış Ersoylu. Eseri dilini, yazım özelliklerini örneklerle

nin uzun zamandır sorgulamadığı yönlerini ve yaralı kalışını anlamasıyla başlar. Buna neden olan şey ise altı aydır her hafta sonu nürekli olarak görmeye gittiği E... adındaki sevgilisinin onu terk olmesidir. Bu olay, onun ruhunun kanayan taraflarını ortaya çıkarır. Kahramanımız bunun üzerine, (kim olduğunu öğrenmek için romanın sonunu beklememiz gerekecektir), intikâm peşine düşer. Bu öyle bir şey olma-

lıdır ki; "bir şey, bir başka şeyin içine geçsin; içinden geçtiği şeyi yok etsin, her şey hiçbir şeye dönüşsün!.." Nitekim yazar bütün roman boyunca bunu yapmaya çalışır. Roman, Tutunamayanlar'da olduğu gibi bir arkadaşın yakın bir arkadaşına gönderdiği notlardan oluşuyor, fakat Yıldırım, romanın sonuna kadar romanı ki-

OkuyanUs'tan 'Kısa Türkiye Tarihi'

OkuyanUs Yayıncılık, bir ilki gerçekleştirerek, Türkiye'nin ilk duygusal tarihini yayına hazırlıyor. 'Kısa Türkiye Tarihi' adlı kitap, yazar, fotoğrafcı, çizer ve ressamlardan oluşan bir grup tarafından yayına hazırlanıyor. Yayınevi yetkilileri, her yılın değişik yazar ve çizerlerin kişisel anılarıyla yazılıp resimleneceği 'Tarih'te "içimizden geçen yıllar tarihin yıllarına benziyor mu?" sorusunun cevabını aradıklarını okurlara da bu cevabı düşündürmek istediklerini belirttiler. Kitap yayımlandığında bir de 'Kısa Türkiye Tarihi' isimli bir sergi düzenlenecek.

destekleyerek incelemiş ve kitabın sonuna bir de sözlük eklemiş. Eserin tıpkı basımının da yer aldığı kitap, bu açıdan, edebiyatçı ve dil bilimciler kadar tarih, din, felsefe gibi değişik alanlardaki araştırmacılar için de önemli bir kaynak.

İhsan Yılmaz

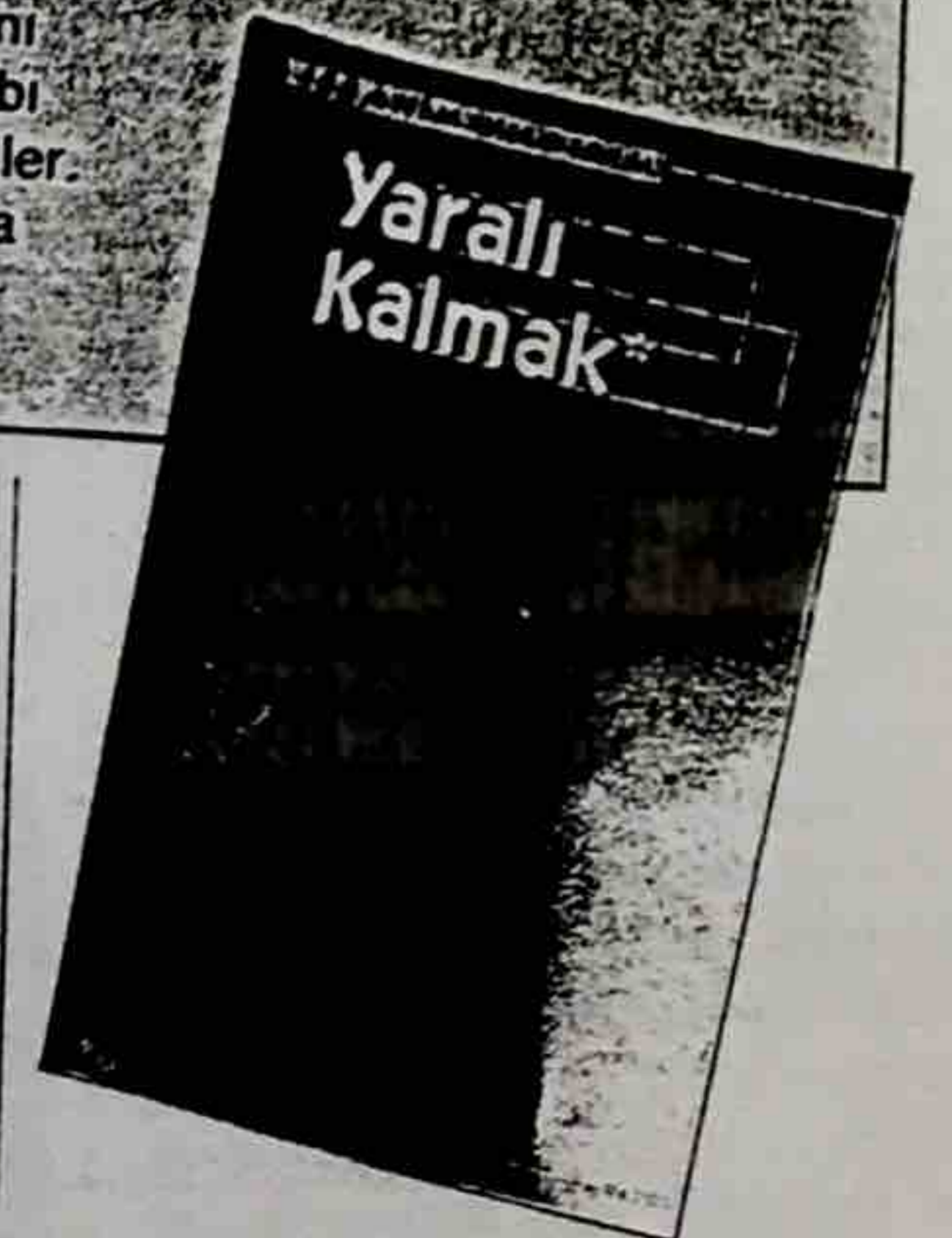
YARALI KALMAK

İbrahim Yıldırım

Sel Yayıncılık

İbrahim Yıldırım'ın 'Eylül'den Sonra' adını verdiği üçlemenin ikinci kitabı 'Yaralı Kalmak'. Ak-saray'ı ve oradaki insanların günlük hayatı algılayışını anlatan bu roman, en az 'Kuşevî'nin Efendisi' kadar ilgi çekici bir kurguya sahip. Roman, babasının cenazesinden dönen bir adamın hayatı-

min yazdığı, kahramanının kim olduğunu belli etmeyerek 'Tutunamayanlar'ın aksine romanı yazacak kişiyle okuru örtüştürüyor. Çizimci okur, okuma sürecinde yazık ve kahramanlarla birinci romanın içine giriyor. Yazar bunu okuru şaşırtan notlar koyarak ve cilt kişilikli insan motifini kullanarak yapıyor. Burada post-modern romanın önemli imgelemesi birisi olan 'ayna' kavramı da karşımıza çıkıyor. Roma-

Haber olacak kaç yalnızlığımız var?

Refik Durbaş ile Adam Yayınları'nca yayımlanan 'Şimdi: Haberler' adlı şiir kitabı hakkında konuştuk

Neden 'Şimdi: Haberler'? Gazeteciliğin, özellikle de röportaj yazarlığının şiire, dolayısıyla da edebiyata yansımaları üzerine bir kitap düşünüyordum. Mesela birkaç yıl önce o ünlü Mavi Çarşı suikastında ölen bir annenin on yaşındaki çocuğunun feryadını şiir olarak yazsaydım nasıl olurdu? Çünkü o çocuğun annesinin cenazesindeki duruşunu Sabah gazetesine yine şiirsel doku ile düzyazı olarak yazmıştım, aynı akşam da o zaman ATV'de olan Ali Kırca ana haber bülteninde okumuştum. Yıllar önce Cumhuriyet gazetesinde çalışırken de bu tür bir şiiri denemiştik. Seksenli yılların sonlarına doğru gazetedeki Kapalıçarşı'yı yazmamı istemişlerdi. Ben de Kapalıçarşı'yı şiir olarak yazmıştım. Zamanın yöneticileri gazetede şiire röportaj mı olur, diye karşı çıktılar ve koymak istemediler. Ben de daha sonra düzyazı olarak verdim gazeteye ve şiirimi de 'Caddeyi Keşif' başlığı ile 1992'de çıkan 'Menzil' kitabıma koydum.

Ama bütün kitap böyle şiirlerden oluşmuyor?

Her kitabımın başına gelenler buna da geldi. Zaman, daha doğrusu çağ, yaşadıklarımızı aşılıyor. İki-üç yıl önce kitabı yalnız haberlerden tasarlarken, araya başka tasarılar giriyor. Başka aşklar, başka yalnızlıklar, başka arayışlar... Şahit haber değerinde kaç yalnızlığımız var bizim?

Üç bölüm demediniz?

Birinci bölümde böyle gazete haberlerinden yola çıkarak yazdığım şiirler yer almakta. 'Taş ve Kurşun' şiiri mesela İsraili askerlerin saldırısına maruz kalan bir babanın, bir varlığın arkasına sığınarak oğlunu ölümden korumasının şiiri. Televizyonlar yayımlamıştı canlı ölüm olarak. Çok etkilenmişim. 'Habersiz Ölüm', 17 Ağustos

depreminin şiiri... Gerçi depremi de ayrı bir şiir kitabı olarak düşünmüştüm. Çünkü saniyesi saniyesine yaşamış ve hemen her gün Sabah gazetesine aktarmıştım. O yazılar 'Rüzgârla Randevu' olarak kitaplaşınca da bu tasarı gerçekleşemedi daha sonra.

İkinci bölüm?

'Ömrün Geçmiş Zamanına Ayna Niyetine Düşen Şiirler' başlığını taşıyan ikinci bölümü oluşturan şiirleri, beş-altı yıl önce yazdım ve hiçbir yerde yayımlamadım. İlk kez bu kitapta gün ışığına çıkıyor. Bu bölümde yer alan on şiir, aslında 'Oyküsünü Yitirmiş Fotoğraflar' başlığı ile yazdığım bir anlatıda yer alıyordu. Biraz da küçük bir romanı andıran bu anlatının da başka hikâyesi var.

Nedir bu hikâye?

Yıllar önce Cumhuriyet'te çalışırken İsmet Berkan'ın 15-20 fotoğraf koymuştu, bunlara hikâye formatında bir şeyler yazdım. Ben de 'Oyküsünü Yitirmiş Fotoğraflar' başlığı ile bir hikâye yazmıştım. Fotoğraflar hatırladığım kadarıyla bir sokakta bulunmuştu ve kimin olduğu bilinmiyordu. Geçen yüzyıl başının İstanbul'u ile insanlarını yansıtıyordu. Aradan on beş yıla yakın bir zaman geçtikten sonra o fotoğraflar yine beni buldu. İçlerinden yüz kadarı seçildi ve ben bunların kimisine düz bir metin, kimisine şiir yazdım. Bu

kitabı yayımlamak nasip olmadı. O şiirlerden on tanesini bu kitaba aldım.

Üçüncü bölüme gelecek olursak.

'Ruhum, Hangi Gurbette' başlığını taşıyan bu bölümde ise kısa şiirler yer almakta. Neredeyse kitabın yarısı bu bölümden oluşuyor.

Görüntünün şiire yansımaları denebilir mi bunlar için?

Bir anlamda denebilir. Çünkü çoğu yaşanmış bir zamana ayna tutmakta. Mesela 'Çocuk Ne Bilir Ölümü' şiirine Mavi Çarşı'da yanan annenin bir fotoğrafını koyabilirdim. Oysa ne o annenin ne çocuğunun adını dahi almadım şiire. Okur, anlarsa böyle de anlar, diye düşündüm. Yine 'Taş ve Kurşun' şiirinde de öyle. Bu şiirin de fotoğrafı yayımlandı gazetelerde. Bu şiirde de ne babanın ne de oğlunun adını yazdım. Okura bıraktım anlamı ve anlatımın anlayışını. Öteki bölümdeki şiirler de bu anlayış ile yazıldı. Ama bir gün her sayfası şiirle fotoğrafın buluştuğu bir kitap yazmayı düşünüyorum, yazacağım da. **Bu kitabın ardından bir yenisi daha geliyor galiba.** Evet, 'Yol Uzunudur Günden Ama Ölümünden Kısa' başlığını taşıyan yeni şiir kitabı da Adam Yayınları arasında önümüzdeki günlerde çıkacak.

Adı pek uzun değil mi?

Haklısınız, ben de ilk ağızda söyleyemiyordum. Ama yol ile yolculuğu başka türlü ifade edecek bir başlık da bulamadım doğrusu.

'Şimdi: Haberler' ile bir benzerliği var mı?

Benzerliği, belki aynı süreçte yazıldığından haberler için yazılan şiirlerle örtüşmesi. Bu kitap da 'Şimdi: Haberler' gibi üç bölümden oluşmakta. Bir bölümü Anadolu'yu dolaşırken yaptığım röportajların şiire dönüştürülmesinden oluşmakta. Bir bölümü 'Taşın ve İnancın Şiiri' Mardin kitabında yer alan şiirlerimden oluşuyor. Türkiye coğrafyasının yol ve yolculuk âzleğinde şiire yansımaları da denilebilir.

Ihsan Yılmaz

nın başında notlarını hem sağ hem de sol eliyle aldığını, sol eliyle aldığı notlarda çok fazla dikkatli olmadığını belirten yazar okuru bu konuda sürekli uyarıyor. Bir yerde de notlarını sol eliyle aldığını bu nedenle kendisinin de yazdıklarını tam olarak okuyamadığını, ancak bunları temize çekmeyeceğini dile getiriyor. Böylece okur, ister istemez "kaçırdığım bir şeyler var mı" diyerek başa dönüyor, geri dönüşünde de yazarın "yoksa oyun oynadığımı mı sandınız" cümlesiyle karşılaşılıyor. Bu nedenle okur sürekli olarak hangi notları hangi eliyle aldığını anlamaya çalışıyor. Yazarın başarısı bütün bunlardan okurun hiç rahatsız olmamasını sağlamasında yatıyor.

Romanın iki kişilikli oluşu, sıkı yönetim ilan edildiği bir dönemde kaçmak zorunda olan bir kişinin İstanbul'da yeni bir kimlikle yaşamak zorunda olmasıyla aydınlanıyor. Felsefe mezunu Müşfik Naci Adatepe ve Tahsin Türkyılmaz. "Tahsin, dinleyen; kimsenin duymadıklarını duyan biri. Müşfik ise konuşan, kimsenin duymadıklarını Tahsin'e anlatan bir adam"dır. Nitekim bir süre sonra romandaki asıl anlatılacak olan şahıs, -kimi zaman 'Sarı Kafa', kimi zaman 'O', kimi zaman da 'General' olarak adlandırılacak şahısla- Tahsin'le özdeşleştiriliyor ve ikisi arasındaki örtüşmelerden bahsediliyor. Böylece roman, yazarın baştaki amacına yavaş yavaş ulaşmaya başlıyor, "bir şey başka bir şeyin içinden geçer". General'in gizini araştıran okur ve yazar, gizi bulunduğu aynanın karşısına geçiyor ve aslında 'O' olduğunu, onun ise çoktan yok olduğunu fark ediyor. Böylece içinden geçilen şey yok oluyor ve metin bir 'hiç-metin'e dönüşüyor. Burada 'Beyaz Kale'ye de bir gönderme yapan yazar, romanın başından beri dile getirdiği yaralı kalmasını engelleyecek olan döngüyü bir otel odasında yazının içinde bir kurtuluş olarak görüyor ve bir anlamda onu ölümlüyle yüzleştirerek 'Ölmeye Yatmak' romanına göndermelerde bulunuyor. Romanın başındaki bu döngünün otel odasında bir dördüle dönüşmesi ise kitabın son sayfalarında 'hiçlik'le birleştiriliyor ve yazar böylece istediğini elde ediyor. İbrahim Yıldırım, 'Yaralı Kalmak'ın gizini ise kitabın son sayfasındaki bir paragrafta özetliyor: "O gün kaybolmuş, üç yıl sonra kendimi yeniden Karakuş'ta bulmuştum..." diye başlayan cümlede.

Seval Şahin

Refik Durbaş